

## SPRAWOZDANIA

**Międzynarodowa konferencja naukowa „*Tous les chemins mènent à Paris Diderot*” *Colloque International de Parémiologie*, Paryż, 29 czerwca – 2 lipca 2011.**

W dniach od 29 czerwca do 2 lipca 2011 roku w Paryżu odbyła się międzynarodowa paremiologiczna konferencja naukowa zorganizowana przez Europhras i Université Paris Diderot, Paris 7. Wzięło w niej udział ponad dziewięćdziesiąt osób, pochodzących z wielu krajów, między innymi z Austrii, Estonii, Finlandii, Francji, Gruzji, Hiszpanii, Łotwy, Niemiec, Nigerii, Polski, Rosji, Rumunii, Słowenii, Włoch, USA.

Pierwszego dnia miało miejsce uroczyste otwarcie, którego dokonali Vincent Berger, Jean-Michel Benayoun, Natalie Kübler i Jean-Philippe Zouogbo. Następnie Georges Kleiber wygłosił wykład plenarny zatytułowany *Pour une classification sémantique des proverbes*. Następnie rozpoczęto obrady w trzech sekcjach, a na zakończenie uczestnicy konferencji wysłuchali wykładu Jeana-Claude'a An-scombe'a *Pour une classification linguistique des formes sentencieuses*, w którym językoznawca przedstawił swoją propozycję klasyfikacji spetryfikowanych formuł zdaniowych.

Podczas wszystkich dni konferencji miały miejsce obrady, prowadzone w trzech sekcjach. Przedstawiane były różnorodne zagadnienia z zakresu paremiologii, wśród których pierwszą grupę stanowią wystąpienia poświęcone zagadnieniom o charakterze ogólnym (Peter Grzybek *Towards Proverbial Synergetics: The Case of Proverb Difficulty*, Elena Arsenteva *Some methods of finding key components in English and Russian proverbs*, Anita Naciscione *A Cognitive World View of Proverbs*, Claudia Xatara, *Les proverbes à portée de tous*, Yves-Marie Visetti, Pierre Cadiot *Motifs proverbiaux et sens communs*, Saša Babić *Classification of Slovene weather proverbs*, Regina Gutiérrez Pérez *El aforismo frecuente al proverbio, la máxima y la sentencia*).

Liczne referaty poświęcone były również kulturowym aspektom paremiologii (Mame Couna Mbaye *En quoi les énoncés culturels peuvent-ils constituer une violence symbolique? Proposition de lecture à partir de quelques énoncés culturels wolof et espagnols*, Irine Goshkheteliani *Influence of Culture and Mentality in the Process of Borrowing Proverbs in the Georgian Language*, Moufida Ghariani-Baccouche *Proverbes et interférences culturelles: le cas du Coran et du „hadith”*, Rukayat Fodayoke Bestman *Une étude womaniste des proverbes yoruba*, Nana Stambolishvili *Die mentale Modellierung der Sprichwörter in der Begegnung mit anderen Kultu-*

ren, Irina Zykova *The proverbial semantics in a linguocultural perspective*, Natalia Med Estereotipos metafóricos en las paremias de lenguas románicas, Nathalie Surguladze *Les particularités ethnoculturelles reflétées dans les paremies*).

Badacze, którzy przyjęli perspektywę językowo-kulturową, omawiali również obrazy wybranych elementów językowego obrazu świata opisywanego w przysłowia (Peter Barta *Les rapports parents-enfants dans les proverbes français*, Erotildes Moreira, Maria Silva *La madre y la madrastra en proverbios brasileños*, Dragana Mršević-Radović *La verbalisation culturelle du concept „d’hospitalité” dans la phraséologie et la parémiologie serbe*, Gabriela Biris *Proverbs dealing with wisdom in Romanian paremiology*, Juan José Álvarez Díaz *La espada y su simbología en el refranero hispánico*, Zinaida Fomina *Sakrale Bauern- und Wettersprichwörter unter dem ethnokulturellen Aspekt*).

Trzy wystąpienia poświęcone były przysłowiom o pochodzeniu biblijnym: jedno z nich skupiało się na międzynarodowym charakterze tych jednostek (Elisabeth Piirainen *The Bible as a Source of Common Figurative Units*), natomiast dwa pozostałe omawiały biblizmy w ujęciu kontrastywnym (Veronika Mendelson *The biblical proverbs in the English and Russian languages contrasted*, Janka Kubečková *Las paremias provenientes de Biblia en la lengua eslovaca y española*).

Zagadnienia paremiologii porównawczej były również podejmowane przez innych referentów (Ludmila Mešková *Les parémies dans le discours spécilaisé en économie en français et en slovaque*, Ramón Martí Solano *A comparative analysis of proverbs of human feelings and emotions in English and in Spanish*, Olga Billere *Analyse comparative des proverbes français et lettons*, Liliya Sakayeva *Proverbs and sayings of anthropocentric orientation as a part of phraseological fund of English, Russian and Tartar languages*, Tanja Gradečak-Erdeljić *English and Croatian proverbs of human emotions and character. A Cognitive – Contrastive View*, Guy Achard-Bayle, Jean-Daniel Gronoff, *Le calcul d’appariement de proverbes multilingues: Apprort heuristique et calculatoire de l’annotation de contexte*, Alicja Hajok *Les déterminants dans les proverbes. Approche contrastive polonais-français*, Peter Durčo *Extensionale und intensionale Äquivalenz von Sprichwörter*, Radostina Zacharieva *Le pouvoir de mots (Étude comparative de proverbes bulgares, français et roumains)*, Mona Newishi *Überblick über Verwendung der Sprichwörter in deutschen und arabischen Anzeigenwerbung. Eine kontrastive Analyse*, Dmitrij Yurchenko *Zum Problem der fehlenden Verstehensvoraussetzungen bei der Wiedergabe bildlich geprägter Sprichwörter*).

W kilku referatach podjęto problematykę tłumaczenia przysłów, ujmowaną zarówno w aspekcie teoretycznym (Anda Radulescu *La traduction proverbiale – entre ethnocentrisme et acclimatation*, Gulnar Sarsikeyeva *Traduire les parémies kazakhes en français*, Joulia Nikoláeva *La traducción de los proverbios: técnicas y estrategias*), jak i praktycznym, poprzez omówienie studium przypadku (Joana Szerszunowicz *The autostereotype reflected in phraseological units as a translation problem. Polak potrafi: a case study*) i przedstawienie tłumaczeń przysłów w wybranych utworach literackich (Gabriela Buljan, Pedro Mogorrrón *Traduction des proverbes du Quichote dans les versions française de Jean Canavaggio et Aline Schulman*, Lucila Maria Chacoto Vieira Gonçalves *Les chemins du traducteur de paremies – un voyage au roman „Levantado do Chão” de Jose Saramago*).

W czterech prezentacjach omówiono przysłowia, mające w swoim składzie dany komponent, na przykład składnik numeryczny *siedem* w paremiach rosyjskich i hiszpańskich (Josefina Velasco Menéndez *El número „siete” en la paremiología y fraseología rusa y española*), nazwy florystyczne (Antonio Pamies *Proverbes phyttonimiques et plantes proverbiales*, Saliba Igguí *Les nomes de plantes dans les proverbes en berbère*) i faunizmy (Marlene Mussner *Jedem Tierchen sein Pläsierchen. Sprichwörter mit Tierbezeichnungen im Komponentbestand im Vergleich den Sprachen Deutsch, Französischen und Italienisch und im Vergleich zu anderen satzwer-tigen Phraseologismen*)

Niektóre referaty poświęcone były wybranym aspektom językoznawczym analizowanych jednostek (Jarmo Korhonen *Lexikalische und morfosyntaktische Änderungen von Sprichwörter vom Frühneuhochdeutschen bis zum heutigen Deutsch*, Mirella Conenna *Grammaire du proverb*, Inès Sfar *La fonction endophorique du proverb: entre prédicat analytique et prédicat synthétique*, Claudia Aurich *Structural Proverb Change in English – the Role of Convergence Processes*, Monia Bouali *La double combinatoire des proverbes: étude tempo-aspectuelle*)

Wielu badaczy omawiało wybrane problemy paremiografii, wśród których występowały zagadnienia o charakterze ogólnym (Elena Berthemet *Les parémies peuvent-elles bénéficier du même traitement dictionnaire que les idiomes?*, Vida Jesenšek, *Lexicographisches Beispiel in der Parömiographie*, Maria Celeste Augusto *Les énoncés de sagesse dans le dictionnaire bilingue gardent-ils leur ‘sagesse’*).

Podejmowano również kwestie związane z dwujęzycznym opisem słownikowym przysłów (Mariarosaria Gianninoto, *Traduction et présentation des proverbes chinois dans les langues européennes: le rapport entre parémiographie monolingue et parémiographie monolingue*, Luiza Bayramova, Dina Moskaleva *Proverbes en tant que partie composante du Dictionnaire axiologique phraséologique français-russe*, María Lucía Navarro Brotons *Tratamiento des paremias en el diccionario tradiccional monolingüe y bilingüe. Importancia del corpus como base para la creación de diccionarios útiles en traducción*). Ponadto, Stéphane Viellard wygłosił referat poświęcony paremiografowi rosyjskiemu (*Entre Continuum et Singularité: L’expérience D’Ivan Snergirev [1793–1868], Premier Parémiologue Russe Moderne*).

Dwa wystąpienia poświęcone były minimum paremiologicznemu. W pierwszym z nich Julia Sevilla Munoz przedstawiła teoretyczne i metodologiczne podstawy opracowania minimum (*Fundamentos teóricos y metodológicos para la obtención de un mínimo paremiológico*), w drugim Silvia Molina omówiła angielskie i hiszpańskie minima w ujęciu kontrastywnym (*English & Spanish Paremiological Minimum: A Contrastive Analysis*).

Liczni badacze skupili się nad funkcjonowaniem jednostek paremii w poszczególnych rodzajach i gatunkach tekstów. Zdecydowanie największa liczba referatów poświęcona była przysłowiom w literaturze (Grzegorz Szpila *Hyper- and Meta-functions of Proverbs. A Stylistic Analysis of Novels*, Olutoyin Jegede *Proverbial space and the dialectics of place and displacement in Sade Adeniran’s Imagine This*, Albina Kaiumova *Proverbs in the novels of Wilkie Collins*, Florence Dumora *Empleo literario de los refranes españoles de los siglos XVI y XVII: ¿qué sentidos?*, Ulrike Preußner *Die Macht und die Machtlosigkeit des Kleinbürgers. Die Funktion der Sprichwörter in Ödön von Horváths „Geschichten aus dem Wiener Wald (1931)”*,

Lucrèce Friess *Tous les fabulistes font-ils une place aux proverbes? Comparaison entre La Fontaine et les fabulistes allemands du XVIIIème siècle*).

Przedstawione zostały również analizy przysłów obecnych w innych typach tekstów, na przykład w prasie (Annette Sabban *Proverbes und adages in der gehobenen französischen Presse: Vorkommen – Verwendung – Funktionen*), w podręcznikach (Andjelka Pejović *Los proverbios en los manuales de español para serbiohablantes en la enseñanza primaria en Serbia*), w tekstach religijno-dydaktycznych (Carina Hoff *Sprichwortgebrauch im religiös-didaktischen Schrifttum dominikanischer Frauenklöster (Dt. Reich, 14. Jh.)*), w dyskursie prawnym (*Les adages juridiques*) oraz w reklamie (Viktoria Umborg *Sprichwörter als sprachliches Mittel der Werbewirksamkeit*).

Warto nadmienić, że w kilku wystąpieniach omówiono przysłowia pochodzące z różnych odmian języka, na przykład z dialektów (Vitalina Maria Frosi *Proverbes dialectaux italiens sur le sol brésilien: usage, forme, fonction et signification*, Carmen Maria Faggion *La force des comparaisons dans les proverbes des gauchos du Sud du Brésil*, Vanessa Fernandes Pampin *Las paremias toponímicas fluviales en los refraneros gallego y castellano. Estudio comparativo*). Jedno wystąpienie poświęcone było przysłowiom występującym w żargonie młodzieżowym (Anneli Baran *New Life of Proverbial Expressions*).

Kolejną grupę stanowią referaty, które traktowały o wykorzystaniu korpusów w badaniach paremiologicznych (Mario Marcon *Détection automatique de proverbes sur un corpus dynamique*, Katrin Steyer *Häufigkeitstrends, Variationsmuster, Bedeutungswissen. Aspekte des Sprichwortgebrauchs auf der Basis von Korpusdaten*, Marcel Dräger *Dem Sprichwort auf der Spur in Wörterbuch und Korpus. Diachronebeschreibung von Sprichwörtern in Nhd.*, Lara Melanija Fabčič *Unterschiede in der sprachlichen Realisierung und Konnotierung des mentalen Konzepts SPARSAMKEIT in deutschen, slowenischen und ungarischen Sprichwörtern – eine linguokulturelle Untersuchung anhand der Datenbank des Projekts Sprich Wort*). Ponadto, Marie Sol Ortola przedstawiła projekt *ALIENTO: Base d'énoncés sapientiels brefs en construction*.

Dwa wystąpienia poświęcone były wykorzystaniu przysłów w dydaktyce: pierwsze podejmowało zagadnienie deleksykalizacji paremii w glottodydaktyce (Dolors Català, *Delexicalisation des proverbes et slogans publicitaires en classe de FLE*), drugie zaś przedstawiało zastosowanie omawianych jednostek w rozwijaniu kompetencji międzykulturowych podczas nauczania literatury niemieckiej (Anzor Abuseridze *Parömiologische Textsorten als Mittel für Entwicklung der interkulturellen Kompetenz im germanistischen Literaturunterricht*).

Trzeciego dnia konferencji miały miejsce dwa wykłady plenarne. Pierwszy wygłosił Jean-René Ladmiral (*Sagesse proverbiale, vérités parémiologiques*), omawiający mądrość przekazywaną przez przysłowia w aspekcie zawartości prawdy, drugi przedstawił Chilukuri Bhuvaneshwar (*Proverbial Linguistics: Theory and Practice in Karmik Linguistic Paradigm*), który przybliżył uczestnikom konferencji swoją koncepcję linwistyki paremiologicznej. Wykład Wolfganga Miedera „*Think Outside The Box*” *Origin, Nature, and Meaning of modern Anglo-American Proverbs*, poświęcony współczesnym przysłowiom anglo-amerykańskim, zakończył konferencję.

Podsumowując, należy podkreślić, że bogactwo tematyczne i różnorodność ujęć przedstawianej problematyki pozwoliły uczestnikom konferencji na udoskonalenie własnych umiejętności. Liczne dyskusje umożliwiły wymianę poglądów i podzielenie się doświadczeniami. Cel, jaki stawiali sobie organizatorzy konferencji, którzy chcieli stworzyć możliwość współpracy doświadczonych i początkujących paremiologów, z pewnością został osiągnięty.

*Joanna Szerszunowicz*  
*Białystok*